

Història Social i Econòmica de l'Antiguitat**2015/2016**

Codi: 100339

Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2500241 Arqueologia	OT	3	0
2500241 Arqueologia	OT	4	0
2500243 Estudis Clàssics	OT	3	0
2500243 Estudis Clàssics	OT	4	0
2500501 Història	OB	2	1

Professor de contacte

Nom: Borja Antela Bernardez

Correu electrònic: Borja.Antela@uab.cat

Utilització de llengües

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Prerequisits

No existeix cap prerequisit específic, si bé és recomanable que els estudiants interessats tinguin nocions bàsiques d'Història Antiga.

Objectius

L'assignatura es centrarà en l'anàlisi dels processos socials i dels sistemes econòmics generats als móns pròxim-oriental, bressol de la civilització, i greco-romà. A més d'abordar els elements socials i econòmics propis dels estats pròxim-orientals, així com de grecs i romans, plurals i en continua evolució, s'analitzarà l'impacte que va tenir l'expansió comercial i militar protagonitzada per aquests en els seus respectius àmbits geogràfics d'actuació, tractant casos concrets d'estudi.

Al final del curs, l'alumne ha d'assolir un coneixement bàsic de les principals estructures socials i econòmiques tant del món pròxim-oriental com del greco-romà, així com ser capaç d'analitzar, processar i interpretar qualsevol mena de material addicional, tant font primària com secundària, demostrant una primera assimilació dels principis bàsics de la metodologia de la recerca històrica.

Competències**Arqueologia**

- Contextualitzar i analitzar processos històrics.
- Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva, tant en les llengües pròpies com en una tercera llengua.
- Que els estudiants hagin demostrat que comprenen i tenen coneixements en una àrea d'estudi que parteix de la base de l'educació secundària general, i se sol trobar a un nivell que, si bé es basa en llibres de text avançats, inclou també alguns aspectes que impliquen coneixements procedents de l'avantguarda d'aquell camp d'estudi.
- Que els estudiants hagin desenvolupat aquelles habilitats d'aprenentatge necessàries per emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.
- Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.

- Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.
- Que els estudiants tinguin la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes destacats d'índole social, científica o ètica.
- Utilitzar els principals mètodes, tècniques i instruments d'anàlisi en arqueologia.

Estudis Clàssics

- Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva, tant en les llengües pròpies com en una tercera llengua.
- Identificar i valorar les principals fites històriques, sociopolítiques, científiques, literàries i culturals del món grecoromà.
- Obtenir informació, a partir de l'estudi de les fonts escrites gregues i llatines, que permetin un accés a diferents aspectes dels realia (realitat sociocultural del món antic).
- Que els estudiants hagin desenvolupat aquelles habilitats d'aprenentatge necessàries per emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.
- Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.

Història

- Avaluar críticament les fonts i els models teòrics per analitzar les diverses etapes històriques.
- Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva, tant en les llengües pròpies com en una tercera llengua.
- Dominar els conceptes bàsics diacrònics i temàtics propis de la ciència històrica.
- Que els estudiants hagin desenvolupat aquelles habilitats d'aprenentatge necessàries per emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.
- Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.
- Que els estudiants tinguin la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes destacats d'índole social, científica o ètica
- Respectar la diversitat i la pluralitat d'idees, persones i situacions.

Resultats d'aprenentatge

1. Aplicar els coneixements històrics, institucionals, culturals i literaris al comentari de textos.
2. Aprendre de manera autònoma.
3. Avaluar críticament els models que expliquen l'Època Antiga
4. Avaluar críticament els models que expliquen l'Època Antiga.
5. Buscar, seleccionar i gestionar informació de manera autònoma, tant en fonts estructurades (bases de dades, bibliografies, revistes especialitzades) com en informació distribuïda a la xarxa.
6. Buscar, seleccionar i gestionar informació de manera autònoma tant en fonts estructurades (bases de dades, bibliografies, revistes especialitzades) com en informació distribuïda a la xarxa.
7. Comunicar-se tant oralment com per escrit en l'idioma propi o en una tercera llengua utilitzant la terminologia i les tècniques pròpies de la historiografia.
8. Conèixer els debats historiogràfics principals referents a l'antiguitat.
9. Coordinar el treball de caràcter interdisciplinari amb altres equips.
10. Descriure amb precisió un aspecte monogràfic rellevant del món antic.
11. Descriure les estructures econòmiques, socials i polítiques de les societats clàssiques
12. Descriure les estructures econòmiques, socials i polítiques de les societats clàssiques.
13. Desenvolupar la capacitat d'anàlisi i síntesi històrica.
14. Dominar la història universal de l'antiguitat.
15. Dominar l'estructura diacrònica general del passat.
16. Fer servir la terminologia adequada en la construcció d'un text acadèmic.
17. Identificar el context en què s'inscriuen els processos històrics.

18. Identificar els mètodes propis de la història i la seva relació amb l'anàlisi de fets concrets.
19. Identificar les idees principals i les secundàries i expressar-les amb correcció lingüística.
20. Interpretar i analitzar les fonts documentals.
21. Interpretar textos històrics en relació amb els contextos arqueològics.
22. Organitzar i planificar la cerca d'informació històrica.
23. Participar en debats sobre fets històrics respectant les opinions d'altres participants.
24. Presentar treballs en formats ajustats a les demandes i els estils personals, tant individuals com en grup petit.
25. Reconèixer i posar en pràctica les habilitats per treballar en equip següents: compromís amb l'equip, hàbit de col·laboració, capacitat per incorporar-se a la resolució de problemes.
26. Relacionar els elements i els factors que intervenen en el desenvolupament dels processos històrics
27. Relacionar els elements i els factors que intervenen en el desenvolupament dels processos històrics.
28. Saber llegir textos històrics escrits en suports diversos.
29. Seleccionar fonts primàries i secundàries d'informació en funció de les diverses necessitats sorgides en l'elaboració de treballs.
30. Utilitzar el vocabulari tècnic específic i d'interpretació de la disciplina.
31. Utilitzar els principals instruments informàtics i de gestió de dades així com la tecnologia de la informació i la comunicació en general en el camp específic dels estudis clàssics.
32. Utilitzar els recursos informàtics propis de l'àmbit d'estudi de la història.
33. Utilitzar textos epigràfics com a font històrica i literària.

Continguts

Temari Bàsic

- 1: Presentació de l'assignatura.
- 2: Economia i societat en el Món Antic. Conceptes econòmics.
- 3: Les societats del Pròxim Orient.
- 4: Ciutat - Imperi.
- 5: Poder - Palau.
- 6: Subsistència - Casa.
- 7: Colonitzacions Mediterrànies.
- 8: De la hegemonia econòmica a la política (1). La civitas.
- 9: De la hegemonia econòmica a la política (2). La província.
- 10: Moneda - Comerç.
- 11: Negotium.
- 12: Otium.
- 13: Formes de dependència.
- 14: Sistemes de poder.
- 15: Cristianisme.

Metodologia

- Assistència a sessions teòriques dirigides pel professor/a.
- Lectura comprensiva de textos i interpretació de mapes, gràfiques, documents arqueològics.
- Realització de ressenyes, treballs i comentaris analítics.
- Estudi personal.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes teòriques	45	1,8	4, 12, 13, 22, 23, 27

Estudi comprensiu de textos i documents de l'antiguitat	13,5	0,54	2, 7, 9, 19, 27, 32
Tipus: Supervisades			
Tutories	15	0,6	4, 9, 13, 19
Tipus: Autònomes			
Estudi personal. Lectura comprensiva de textos i intepretació de documents	45	1,8	4, 13, 19, 23, 27
Redacció de ressenyes, treballs i anàlisis	30	1,2	2, 4, 7, 22, 32

Avaluació

L'avaluació de l'assignatura es farà a partir dels següents exercicis específics.

Procediment	Explicació	%
Examen	Prova escrita composta per una qüestió (a triar entre dues preguntes proposades) de caire reflexiu a resoldre dins del temps d'una classe (90 minuts) a partir de les dades exposades al llarg del semestre.	40 %
Activitat Bibliogràfica	Cerca d'articles relacionats amb un tema concret (triat pel docent) dins d'un llistat de revistes presents a l'hemeroteca.	20 %
Seguiment Conferència	Breu resum escrit que determinarà la comprensió de detall al voltant dels continguts explicats a una de les conferències que tindran lloc durant el quadrimestre organitzades per l'àrea d'Història Antiga a la Facultat de Lletres. .	10%
Activitat de Fonts i Comprensió Lectora	Aquesta activitat consta de dues parts: a) Recull de les fonts primàries que apareixen referenciades al article proposat pel docent (10% de la nota final). b) Lectura i exposició escrita dels punts principals del article proposat (20% de la nota final).	30 %

Reavaluació:

La reavaluació es farà a partir de la data de final de la docència presencial, i tindrà també el mateix sistema que l'avaluació. Qualsevol estudiant que no superi alguna de les proves o exercicis durant el període d'avaluació podrà repetir-ho en la data proposada per la reavaluació. És obligatori presentar i superar (durant l'avaluació o la reavaluació) totes les activitats/exercicis per poder aprovar l'assignatura.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
-------	-----	-------	------	--------------------------

Activitat Bibliogràfica	20 %	0	0	2, 6, 7, 9, 17, 18, 20, 22, 24, 26, 27, 30, 31, 32
Activitat de Fonts i Comprensió Lectora	30 %	0	0	1, 2, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33
Examen	40 %	1,5	0,06	4, 7, 12, 13, 25, 27
Seguiment Conferència	10%	0	0	1, 2, 3, 4, 8, 11, 12, 13, 14, 17, 19, 21, 22, 23, 26, 27, 30, 33

Bibliografia

BIBLIOGRAFIA GENERAL.

Obras generales.

- ALVAR, J. *et alii*, *Historia antigua*, Historia 16, Madrid 1992.
- BRAVO, G., *Historia del mundo antiguo. Una introducción crítica*, Alianza, Madrid 1998.
- COTTERELL, A., *Los orígenes de la civilización europea*, Crítica, Barcelona 1986.
- DUBY, G. (ed.), *Atlas histórico mundial*, Debate, Madrid 2001.
- GÓMEZ ESPELOSÍN, F.J., *Diccionario de Términos del Mundo Antiguo*, Alianza, Madrid 1999.
- HOWATSON, M.C. (dir.), *Dictionnaire de l'Antiquité*, Robert Laffont, París 1993.
- KINDER, H.; HILGEMANN, W., *Atlas Histórico Mundial*, Istmo, Madrid 1999.
- LÓPEZ MELERO, R. *et alii*, *Historia Universal. Edad Antigua*, Vicens Vives, Barcelona 1992.
- RACHET, G., *Dictionnaire de l'Archéologie*, Robert Laffont, París 1983.
- SPEAKE, G. (ed.), *Diccionario Akal de Historia del Mundo Antiguo*, Akal, Madrid 1999.

PRÓXIMO ORIENTE/EGIPTO.

- COTTERELL, A. (ed.), *Historia de las civilizaciones antiguas*, vol. I, Crítica, Barcelona 1984.
- GELB, I.J., *Historia de la escritura*, Alianza, Madrid 1993.
- GONZÁLEZ-WAGNER, C., *El Próximo Oriente Antiguo*, Síntesis, Madrid 1993.
- GRIMAL, N., *Historia del Antiguo Egipto*, Akal, Madrid 1996.
- KEMP, B.J.: *El Antiguo Egipto. Anatomía de una civilización*, Crítica, Barcelona 1992.
- KLIMA, J., *Sociedad y cultura en la Antigua Mesopotamia*, Akal, Madrid 1983.
- MARGUERON, I.-C., *Los mesopotámicos*, Cátedra, Madrid 2002.
- LIVERANI, M., *El Antiguo Oriente. Historia, sociedad y economía*, Crítica, Barcelona 1995.
- PADRÓ, J., *Historia del Egipto faraónico*, Alianza, Madrid 2001.
- REDMAN, C.L., *Los orígenes de la civilización*, Crítica, Barcelona 1990.

- SERRANO DELGADO, J.M., *Textos para la historia antigua de Egipto*, Cátedra, Madrid 1993.
- TRIGGER, B.G. et alii, *Historia del Egipto Antiguo*, Crítica, Barcelona 1997.

GRECIA/ROMA.

- BERNET, A., *Les chrétiens dans l'Empire Romain*, Perrin, París 2003.
- BLÁZQUEZ, J.M., *La Romanización* (2 vols.), Istmo, Madrid 1986.
- BRUNT, P.A., *Conflictos sociales en la República romana*, Buenos Aires 1973.
- CANTARELLA, E., *La mujer romana*, Santiago de Compostela 1991.
- COTTERELL, A. (ed.), *Historia de las civilizaciones antiguas*, vol. II, Crítica, Barcelona 1984.
- DE LA VILLA, J. (ed.), *Mujeres de la Antigüedad*, Alianza, Madrid 2004
- ÉTIENNE, R., *La vida cotidiana en Pompeya*, Temas de Hoy, Madrid 1992.
- FINLEY, M.I., *El mundo de Odiseo*, FCE, México 1961.
- GARCÍA GUAL, C., *La Antigüedad novelada*, Anagrama, Madrid 1995.
- GRIMAL, P., *Diccionario de Mitología Grecorromana*, Barcelona 1984.
- GRIMAL, P., *El siglo de Augusto*, Buenos Aires 1970.
- GRIMAL, P., *La formación del Imperio romano*, Siglo XXI, Madrid 1990.
- GÓMEZ ESPELOSÍN, F.J., *Historia de Grecia Antigua*, Akal Textos, Madrid 1995.
- GUZMÁN GUERRA, A.; GÓMEZ ESPELOSÍN, F.J., *Alejandro Magno*, Alianza, Madrid 2004.
- HARRIS, W.V., *Guerra e imperialismo en la Roma republicana*, Siglo XXI, Madrid 1989.
- HUMBERT, M., *Institutions politiques et sociales de l'Antiquité*, Précis Dalloz, París 1986.
- KOVALIOV, S.I., *Historia de Roma*, Akal Textos, Madrid 1973.
- LANE FOX, R., *The Classical World*, Penguin, Londres 2006.
- LE ROUX, P., *Los romanos de España*, Bellaterra, Barcelona 2006.
- LOPEZ BARJA, P., *Historia de Roma*, Akal Textos, Madrid 2004.
- MOSSÉ, C., *Historia de una democracia: Atenas*, Akal, Madrid 1987.
- MOSSÉ, C., *La mujer en la Grecia Antigua*, Nerea, Madrid 1990.
- MARROU, H.-I., *Historia de la educación en la Antigüedad* (2 vols.), Akal, Madrid 1985.
- NICOLET, C., *Roma y la conquista del mundo mediterráneo* (2 vols), Labor, Barcelona 1982.
- OLLER GUZMÁN, J., *Història de Roma*, UOC Editorial, Barcelona 2011.
- POMEROY, S., *Diosas, Rameras, Esposas y Esclavas*, Akal, Madrid 1991.
- ROLDÁN HERVÁS, J.M., *Citerior y Ulterior*, Istmo, Madrid 2001.
- ROLDÁN HERVÁS, J.M. (dir.), *Diccionario Akal de la Antigüedad hispana*, Akal, Madrid 2006.
- ROUGÉ, J., *Les institutions romaines*, Armand Colin, París 1969.

- SYME, R., *La Revolución Romana*, Taurus, Madrid 1989.

- VV. AA., *Historia del mundo clásico a través de sus textos* (2 vols.), Alianza, Madrid 1999.